

Yttrande

Datum
2022-02-03

Diarienummer
4.5.17-19106/2021

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
n.remissvar@regeringskansliet.se

Betänkande Vägen mot ett fossiloberoende jordbruk (SOU 2021:67)

(Ert diarienummer N2021/02166)

Jordbruksverket har beretts tillfälle att yttra sig över ovan rubricerat betänkande.

Jordbruksverket lämnar följande synpunkter på de förslag som utredningen presenterar.

Förslag om införande av ett jordbruksavdrag och utfasning av nedsättning av dieselskatt

Utredningen föreslår en utfasning av nedsättningen av dieselskatten för jord-, skogs- och vattenbruket och att detta kompenseras genom införande av ett jordbruksavdrag. Tillsammans utgör de två förslagen en form av grön skatteväxling, vilket Jordbruksverket i grunden ser positivt på. Jordbruksverket anser att utredningen arbetat fram konstruktiva förslag som har potential att verka i den riktning som är avsedd, att minska jordbrukets klimatpåverkan utan att äventyra konkurrenskraften.

Förslagets effekter måste dock analyseras noggrannare än de konsekvensanalyser som utredningen genomfört, detta för att säkerställa att utfasningen av nedsättningen av dieselskatten i kombination med jordbruksavdraget blir ändamålsenligt och faktiskt styr mot ökad fossilfrihet, se mer nedan.

Utfasning av nedsättning av dieselskatt

Jordbruksverket är positivt till att på sikt fasa ut nedsättningen av dieselskatten eftersom den innebär en subventionering av fossila bränslen och leder till högre utsläpp av växthusgaser. Detta är något vi framfört även tidigare. I dagsläget är dock denna nedsättning av betydelse för många jordbrukares konkurrenskraft vilket gör att det krävs att ett annat system kommer på plats innan utfasningen kan ske.

Jordbruksavdraget

Syftet med jordbruksavdraget är att kompensera för den ökade kostnaden för jordbruket som en utfasning av nedsättningen av dieselskatten innebär, och samtidigt styra mot bibehållen eller ökad konkurrenskraft för jordbruket. Ökad konkurrenskraft i jordbruket är positivt då det kan bidra till att nå målen i livsmedelsstrategin samt förbättra förutsättningarna för företagen att ställa om till mera fossilfri produktion.

Jordbruksavdraget innebär dock att ett helt nytt styrmedel introduceras i svensk jordbrukspolitik. Utredningen har inte utrett alla konsekvenser som skatteväxlingen kan få som exempelvis vilka företag som gynnas och vilka som förlorar. Det är därför viktigt med kompletterande analyser av jordbruksavdragets effekter på konkurrenskraften, sårbarheten i livsmedelskedjan samt på flera miljömål än klimat. Det måste tydliggöras hur ett jordbruksavdrag påverkar olika produktionsgrenar, hur företag under uppstart påverkas, hur stora och små företag påverkas och så vidare. Även de administrativa konsekvenserna behöver analyseras mer i detalj.

Eftersom avdraget riktas mot aktiva jordbrukare som uppvisar positiva resultat i sin verksamhet ges produktionen av livsmedel förutsättningar att öka. Det är dock viktigt att styrmedlet utformas så att det inte utesluter företag som inte kan visa överskott på grund av att de är under uppbyggnad eller där det skett stora investeringar. Även dessa företag är viktiga aktörer för att målen om en ökad livsmedelsproduktion ska kunna nås.

Det är också viktigt att belysa frågan om i vilken omfattning ett jordbruksavdrag skulle kunna leda till omfördelning både mellan produktionsgrenar, regioner och mellan enskilda företag. Exempelvis skulle företag som har stor förbrukning av fossila drivmedel men en förhållandevis lägre omsättning kunna missgynnas och vice versa. Ekologiska jordbrukare som använder mekanisk jordbearbetning istället för kemisk bekämpning kan vara en grupp som förlorar på förändringen. De företag som köper in mycket foder istället för att odla på egen mark kan vara vinnare. Omfördelningseffekterna är viktiga och bör därför analyseras djupare.

Förslag om ändring i Jordbruksverkets instruktion

Jordbruksverket ska enligt 2a§ i förordningen (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk arbeta för en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelsproduktion genom att beakta behovet av stärkt konkurrenskraft för företag, tillhandahålla god service och lättillgänglig information samt verka för förenkling och administrativa lättnader.

Jordbruksverket avstyrker utredningens förslag att förtydliga myndighetens instruktion. Vi anser att de punkter utredningen vill förtydliga med redan ingår i

nuvarande instruktion och att förslaget snarare riskerar att snäva in Jordbruksverkets uppdrag.

Förslag om att utöka regeringsuppdraget uppföljning och utvärdering av livsmedelsstrategin

Jordbruksverket tillstyrker utredningens förslag att med hjälp av indikatorer följa prisutvecklingen vad gäller insatsmedel för att tydliggöra dess betydelse för konkurrenskraften och lönsamheten i jordbruket, under förutsättning att det genomförs inom ramen för ett eget uppdrag. Dessa indikatorer skulle även vara relevanta ur ett beredskapsperspektiv. Myndigheten är även positiv till att jämföra prisutvecklingen på insatsmedel i jordbruket med motsvarande prisutveckling i andra länder.

Jordbruksverket är medvetet om att det i nuläget inte görs någon rapportering till regeringen om hur näringen utvecklas, bortsett från regeringsuppdraget Uppföljning och utvärdering av livsmedelsstrategin, och att det finns en nära koppling till Jordbruksverkets uppdrag inom livsmedelsförsörjning. Om regeringsuppdraget kompletteras i enlighet med utredningens förslag kommer det sannolikt leda till mer omfattande årliga rapporter och ett större fokus på primärproduktionen, framförallt på jordbruket.

Jordbruksverket noterar att utredningen menar att det inte krävs mer resurser till Jordbruksverket för att följa prisutvecklingen vad gäller insatsmedel, göra en internationell utblick och tydliggöra dess betydelse för konkurrenskraften och lönsamheten i jordbruket, utan att det ryms inom förvaltningsanslaget. Jordbruksverket delar inte utredningens uppfattning, utan anser att ytterligare resurser behövs. Dessutom belastar regeringsuppdraget Uppföljning och utvärdering av livsmedelsstrategin inte förvaltningsanslaget, utan har egen finansiering inom ramen för livsmedelsstrategiuppdraget.

Förslag att en biopremie införs

Jordbruksverket avstyrker att en biopremie införs. Vi har bedömt att det inte är samhällsekonomiskt lönsamt.

Vi har i en redovisning av ett uppdrag inom ramen för förberedelserna inför kommande CAP, Fossilfria företag (dnr 4.5 17-01520/2020) beskrivit hur ett hektarstöd för att styra om drivmedelsanvändningen i jordbrukets arbetsmaskiner till fossilfria alternativ skulle kunna utformas. Våra slutsatser i det uppdraget gäller även för förslaget om biopremie. Vi anser att styrmedel som styr mot fossilfria drivmedel bör riktas mot drivmedelsanvändningen som helhet och inte riktas mot enskilda sektorer. Det finns redan idag ett styrmedel som syftar till att öka andelen biodrivmedel genom reduktionsplikten. Den bensin och diesel som används i

jordbruksmaskiner ingår i reduktionsplikten på samma sätt som bensin och diesel för transportändamål.

Då ersättningsnivån enbart innebär en kompensation för högre kostnader finns risk för låg anslutning om företagen upplever administrationen som krånglig.

Ytterligare utredning krävs för att avgöra om stödet är möjligt utifrån regler inom WTO och EU:s statsstöd. Vi ser tvärt emot utredningen en stor risk att stödet kommer att räknas som icke försumbart.

Förslag att klimatpremien för arbetsmaskiner utvidgas

Jordbruksverket ser positivt på att en klimatpremie utvidgas för arbetsmaskiner. Det innebär att nya förnybara bränslen enklare kan komma in på marknaden. Jordbruksverket noterar att förslaget redan genomförts i 2022 års budget.

Förslag att det befintliga gödselgasstödet och biogasstödet utökas och förlängs

Jordbruksverket är positivt till att det befintliga gödselgasstödet och biogasstödet utökas och förlängs. Dessa stöd kommer att bidra till att biogasproduktionen blir långsiktigt hållbar och därmed också bidra till att fler vågar satsa på biogasproduktion. På det sättet får biogasproduktionen en förutsättning att öka i landet.

Jordbruksverket konstaterar att det i regeringens budget för 2022 finns avsatt 500 miljoner för ett biogasstöd med intentionen att genomföra de åtgärder som förslås i denna utredning och i Biogasmarknadsutredningen (SOU 2019:63).

I detta ärende har generaldirektören Christina Nordin beslutat. John Andersson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också tillförordnade chefsjuristen Ida Lindblad Hammar, Olof Johansson, Anna Blomquist, Lena Niemi Hjulfors, Camilla Burman, Bengt Johnsson och Pär Åkesson deltagit.

Christina Nordin

John Andersson

Yttrandet har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.